

en nyttig Borger i Staten og i Kommunen, og som paa den anden Side er Kilden, hvoraf Erkjendelsen af egne Mangler skal gses og hvorfra atter Ultraaen efter og Evnen til materielt og aandeligt at løfte sig udspringer. I Forbindelse hermed blev det vistnok ogsaa fremhævet, at Udgifterne til Skolevæsenet i Byerne ere forholdsvis langt større end paa Landet, og at man, for at lette disse, maatte ønske en større Frihed for Kommunalbestyrelsen i Ordningen af den Del af Skolevæsenet, der gaar ud over Friskolen. Indrømmes dette, hvilket i flere Henseender turde være hensigtsmæssigt, vil man ogsaa kunne fordrø, at der gjøres noget mere for Friskolen, navnlig saaledes, at Undervisningstiden udvides og Undervisningen gjøres fyldigere. Vi tro ogsaa, at man kunde gjøre et Skridt henimod den i Lovudkastets § 1 fremsatte Tanke ved at paalægge Kommunen at oprette en Klasse, hvori der kunde meddeles de Børn, der efter at have gennemgaaet Skolens øvrige Klasser ønskede at gaa videre, en fyldigere Undervisning. Vi tvivle ikke om, at der navnlig i de større Byer af det store Antal Børn, der besøge Friskolen, stedse vil findes en Del, hvis Forældre med Glæde vilde benytte en saadan Leilighed til at fæste dem en større Uddannelse. At Undervisningen i en saadan Klasse maa kunne henlægges til om Aftenen, hvor Forholdene gjøre det ønskeligt, anse vi for en Selvfølge.

Ogsaa til Forsættelsesfokler, men vistnok noget forskjelligt fra dem, der ere paatænkte i Lovudkastet, har der vist sig Trang i Byerne; i flere af disse er der dets og Kommunens Bidrag dels ad anden Veie oprettet Søndagsfokler, Legnefokler, Indufiskokler, Haandværkerfokler osv. Disse Skoler have i Almindelighed en rent fagmæssig Karakter. Vi ville imidlertid anse det for heldigt, om det under disse Skolers videre Udvikling maatte blive erkjendt, at der til den rent fagmæssige Undervisning ogsaa burde knyttes en Undervisning af en almindelig Karakter. Ved Tilskud fra Statens Side i et passende Forhold til Kommunens eget Bidrag vil der sikkert kunne gjøres Meget for en større Udvikling af saadanne Skoler. Da flere saavel Kjøbstad- som Landkommuner ere saaledes stilled, at de her opstillede Forordninger ikke ville kunne gennemføres, maa vi tilraade, at der gives den overordnede Bestyrelse Bemyndigelse til for detses Vedkommende at ordne Skolevæsenet efter de lokale Forhold.

Det vi som ovenfor udviklet fastholde Skoletvang som nødvendig, maa vi selvfølgelig ogsaa fastholde, at der gives Straffemidler ligeoverfor ligegyldige og samvittighedsløse Forældre, og vi se ikke rettere, end at Mulksystemet er det mest hensigtsvarende. Det kan vistnok ikke negtes, at dette System til en vis Grad har vakt Avillie mod Skolen og bidraget til, at den undertiden mere betragtes som en Tvangsanstalt end som det, den i Virkeligheden

er, en Hjælp, der af Samfundet ydes de mindre heldigt Stillede til deres Børns Odragelse. Det vilde derfor ganske sikkert være heldigt, om det ganske kunde undværes; men til en saadan Foranstaltning driste vi os ikke at række Haanden. Derimod kan og bør der gjøres saadanne Forordninger, der kunne lade det tvæde klarere frem, at det kun bør ramme saadanne Forældre, som misbruge deres Ret over Børnene, og vise aabenbar Ulygylighed med Hensyn til deres Børns Undervisning. Det bør alvorlig indskræpes de lokale Skolemyndigheder forud for Mulkteringen at anvende venlig og alvorlig Forestilling helst ved personlig Henvendelse, hvor dette lader sig gjøre, og ikke at lade sig nøie med en blot Paamindelse om, at hvis Børnet ikke sendes i Skole, vil det blive mulkteret. Dernæst bør Mulkteringen ikke udføres som et slet og ret Regnestykke, saa at man efter Lærers Indberetning optæller Forsømmelserne og derefter mulkterer. Vi maa ønske, at der forud for Mulkteringen gaar en vægtagtig Undersøgelse af Grunden til Forsømmelsen, saaledes at ogsaa Billigheds hensynet kan komme til sin Ret. Der maa indrømmes den lokale Myndighed en Skjønsret. Vi vide vel, at vægtige Stemmer have udtalt sig herimod, men vi kunne ikke se rettere, end at det maa være muligt for retsindige og med Forholdene nøie kjendte Mænd — og saadanne ville forhaabentlig stedse findes i Kommunalbestyrelserne — at udføre dette paa en tilfredsstillende Maade. Paa den anden Side maa det indrømmes, at der ad denne Veie let kan indføres en skadelig Slaphed i Lovens Gjennemførelse; det kan ikke tilstedes, at en Kommunalbestyrelse paa egen Haand tilføjesatter Lovens Forskrifter. Det bør derfor paalægges det overordnede Tilsyn ved sine Besøg i Skolen nøie at gjøre sig bekendt med Forsømmelseslisten og at gjøre Indberetning til Ministeren, naar det viser sig, at vedkommende Skolebestyrelse har vist utilbørlig Efterladenhed i denne Henseende, ligesom ogsaa Ministeren i saa Tilfælde maa være berettiget til at idømme Vedkommende selv at udrede Mulkten. En Forhøjelse af Mulkten anse vi for ufornøden, hvorimod en hurtigere Fremgangsmaade ved Bømmelsen og Inddrivelsen vistnok vilde være heldig.

Endelig er der til Fremme af Skolevæsenets Udvikling foreslaaet et forandret Skoletilsyn, saaledes, at dette suppleres med et Antal sagkyndige Mænd — Kredsskoleinspektører — der kunde hellige Skolen deres hele Tid og Virksomhed. Vi betragte dette Forslag som et af de allervæsentligste og kunne ganske slutte os til de Udtalelser i Lovudkastets Motiver, der fremhæve Betydningen og Karakteren af et saadant Tilsyn, derimod nære vi Tvivl om Nødtigheden af den Maade, hvorpaa Tanken søges gennemført. Skal et saadant Tilsyn kunne gjøre sig gjældende i det Omfang og paa den Maade, som man maa ønske og haabe, vil det være nød-